

Helse- og omsorgsdepartementet
Postboks 8011 Dep.
0030 OSLO

Deres referanse

Vår referanse
13/00071-5

Vår dato
06.09.2018

Innspill til ny Folkehelsemelding

FO takker for invitasjon til å gi innspill til ny Folkehelsemelding. Vi har valgt å prioritere våre innspill til tema om tidlig innsats.

Tidlig innsats – God folkehelse starter tidlig. Hva er bra og hva kan vi gjøre bedre?

Hva er bra?

Det er mye godt folkehelsearbeid i gang. Særlig på innsatsområder knyttet til fysisk aktivitet og ernæring, samt psykisk helse og styrking av skolehelse-tjenesten. Men jobben har bare så vidt begynt, og det er mye å ta tak i.

FO mener vi særlig må jobbe mer målrettet med sosiale utfordringer, og bruke sosialfaglig tilnærming i folkehelsearbeidet i mye større grad enn det som er tilfelle i dag. Det er vanskelig å se for seg hvordan vi skal nå målene om bedre helse i befolkningen uten et helhetlig fokus på folks helse og på folkehelsearbeidet.

Hva kan vi gjøre bedre?

FO mener vi har et stort utnyttet potensial for bedre folkehelse, gjennom tverrfaglig og tverretattlig samarbeid om tidlig innsats i barnehage og skole.

Gode oppvekst- og levekår:

Å sikre barn gode oppvekst- og levekår bidrar til å sikre god fysisk og psykisk helse i voksen alder. Vi vet at god livskvalitet i barndommen danner grunnlaget for et godt voksenliv. Det er derfor viktig at gode livsbetingelser er på plass fra tidlig barndom. Forutsetningen for en trygg og god barndom henger sammen med gode rammebetingelser som trygge voksne, gode familierelasjoner, økonomisk trygghet og autonomi. Barn som vokser opp i familier med dårlig økonomi, og/eller mangler stabile voksenpersoner i livet sitt, er barn som befinner seg i en utsatt og sårbar situasjon.

FO

Besøksadresse:
Mariboestgt. 13
0183 Oslo

Postadresse:
Pb. 4693 Sofienberg
0506 Oslo

Telefon:
02380

Telefaks:
94 76 20 18

e-post:
kontor@fo.no

www.fo.no

Bankgiro:
9001.06.35674

Bankgiro kontigent:
9001.08.71394

Foretaksnr.:
870 953 852 MVA

Ansatte i barnehage, skole, barnevern og NAV har ofte kjennskap til familier og barn som lever under vanskelige og belastende forhold. Men kan være en utfordring for de ulike instansene å komme i posisjon til å iverksette forebyggende og kompenserende tiltak hver for seg. Bedre samarbeid på tvers av fag og sektor kan være en krevende øvelse, men det ville økt muligheten for en mer systematisk tilnærming med forebygging og tidlig innsats. FOs mener vi har et stort forbedringspotensial når det gjelder tverrfaglig samarbeid.¹

Barn med utfordringer knyttet til læring, og/eller sosial tilpasning, har krav på å få den tilretteleggingen de trenger for å mestre både faglig og sosialt. Skal vi lykkes med det, må fagmiljøene jobbe mer tverrfaglig, tverretattlig og mer teambasert. Tverrfaglighet i barnehage og skole er et viktig virkemiddel for å ivareta barns rett til tilpasset opplæring og bidra til å utjevne sosiale ulikheter i helse. FO har, i samarbeid med Utdanningsforbundet, utarbeidet et hefte om tverrfaglig samarbeid i skolen. I heftet har vi gitt eksempler på hvordan miljøterapeuter med helse- og sosialfaglig kompetanse kan være et viktig supplement til den pedagogiske kompetansen.²

Skolen

Krav og forventning til hva skolen og den enkelte lærer skal utrette, er økende og kan være krevende å innfri. Samtidig er barnehage og skole en unik arena for å fange opp ulikheter og utfordringer blant barn og unge. Disse mulighetene må brukes målrettet og aktivt til å og jobbe mer forebyggende, ha mer fokus på tidlig innsats og en mer helhetlig tilnærming til barn og unges fysiske og psykiske helse.

Kompetanse

Lærernes kompetanse har stor betydning for elevenes læringsutbytte, men både barnehage og skole trenger ansatte med særskilt kompetanse i å identifisere og iverksette tiltak som ikke er direkte knyttet til skolefag. En vesentlig del av kompetansen til barnevernspedagoger, sosionomer og vernepleiere handler om å gjenkjenne ulike samhandlingsmønstre og atferd, se sammenhenger og jobbe helhetlig og tverrfaglig med utfordringene. Vi har kompetanse til å jobbe med psykososialt miljø og tilrettelegging på individ- og systemnivå.

Helse- og sosialfaglig kompetanse i tillegg til pedagogisk kompetanse

FO mener det er godt dokumentert at tverrfaglig skole bidrar til bedre læringsmiljø for elever. En tverrfaglig skole som bruker helse- og sosialfaglig kompetanse i tillegg til pedagogisk kompetanse, sikrer tidlig innsats og bedre oppfølging av barn vokser opp under omstendigheter som gjør dem utsatt og sårbare.

1

<https://www.nav.no/no/NAV+og+samfunn/Samarbeid/For+kommunen/Relatert+informasjon/Retningslinjer-samarbeid-barnevern-NAV>

² <https://www.fo.no/getfile.php/137624-1377686729/06%20Profesjonene/brosjyre%20tverrfaglig%20samarbeid.pdf>

Resiliensforskning viser blant annet at barn som klarer seg på tross av vanskelige livsbetingelser, forklarer ofte dette med at det var en trygg voksenperson på riktig plass til riktig tid. En person som så og hørte, og som brydde seg. Derfor er helse- og sosialfaglig personell, i tillegg til lærere, viktig både i klassen og i utemiljøet. De har spesiell kompetanse i å fange opp og vurdere situasjoner og atferd som kan være indikasjon på at noe ikke er helt som det skal. I tillegg skal de ha oversikt over aktuelle hjelpeinstanser, og kunnskap og kompetanse om hvordan de skal gå fram for å skaffe riktig hjelp.

Gode eksempler på skoler som satser på tverrfaglighet er; Trudvang barneskole i Sogn som har ansatt 16 miljøterapeuter og miljøarbeidere. Gjesdal ungdomsskole har 14 miljøterapeuter og miljøarbeidere, og Kuben videregående skole i Oslo har et miljøkorps med sju ansatte. Men aktuell situasjon er at mange skoler mangler denne kompetansen, mens andre har en eller to miljøterapeuter ansatt.

FO mener økte ressurser til tidlig tverrfaglig innsats i barnehage og skole er en viktig investering i barn og unges fysiske og psykososiale helse som gir langsiktige positive resultater. Sosiale utfordringer, sosial ulikhet i helse og sosialt utenforskap som bakenforliggende årsak til fysiske og psykiske helseproblemer, må vies stor oppmerksomhet. FO mener dette ikke har hatt tilstrekkelig prioritet i folkehelsearbeidet så langt.

For å lykkes med en god og helhetlig gjennomføring av folkehelsearbeidet og tidlig innsats, er vi helt nødt til å jobbe mer på tvers av fag og sektor. Forpliktende tverrfaglig og tverretatlig samarbeid må prioriteres i mye større grad enn det som er tilfellet i dag.

Med vennlig hilsen

Sign
Mimmi Kvisvik
Forbundsleder

Sign
Allis Aresdatter
Rådgiver